

Ministerie van Economische Zaken

Geldboek voor ondernemers

Een onderneming en uw privé-geldzaken

Geldboek voor ondernemers

— *Een onderneming en uw privé-geldzaken*

1e druk, maart 2003
2e druk, juli 2005
3e druk, maart 2006
4e druk, maart 2007
5e, geheel herziene druk, januari 2010

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud)
Postbus 19250
3501 DG Utrecht

Deze uitgave is tot stand gekomen in samenwerking met:
Ministerie van Economische Zaken
Kamer van Koophandel Nederland
Zuidweg & Partners

© 2010 Kamer van Koophandel Nederland, Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting, Zuidweg & Partners.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd door middel van druk, fotokopie of op enig andere wijze zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud

Voorwoord	5
Inleiding	7
Een geldboek voor ondernemers?	7
Hoofdstuk 1 - Uw privébegroting	9
1.1 Bezuinigen op uitgaven	9
1.2 Ruim de post op	9
1.3 Overzicht van uw huidige uitgaven	10
1.4 Uitgavenposten	12
Hoofdstuk 2 - Bedrijfskosten	15
2.1 Aftrekbaarheid van kosten	15
2.2 BTW op kosten	16
2.3 Inbreng vanuit privé	16
Hoofdstuk 3 - Uw zakelijke begrotingen	17
3.1 Investeringsbegroting	17
3.2 Financieringsbegroting	18
3.3 Exploitatiebegroting	19
Hoofdstuk 4 - Financieringsmogelijkheden voor het bedrijf	21
4.1 Besluit bijstandverlening zelfstandigen	21
4.2 Microfinanciering	23
4.3 Overige financieringsmogelijkheden voor starters	25
Hoofdstuk 5 - Belastingen	27
5.1 Inkomstenbelasting	28
5.2 Vennootschapsbelasting	29
5.3 Omzetbelasting	30
5.4 Invoerrechten	30
Hoofdstuk 6 - Financiële problemen	31
6.1 Aansprakelijkheid	31
6.2 Rood staan op de privérekening	32
6.3 Hulp bij financiële problemen	33
6.4 Wettelijke schuldregeling	34
Hoofdstuk 7 - Inkomensondersteuning voor ondernemers	35
7.1 Ziekte en arbeidsongeschiktheid	35

7.2 Nabestaanden	36
7.3 Pensioen	36
7.4 Toeslagen van de Belastingdienst	36
7.5 Tegemoetkomingen voor ouders	37
7.6 Gemeentelijke inkomensregelingen	37
Hoofdstuk 8 - Inkomen na beëindiging onderneming	39
8.1 Inkomen na bedrijfsbeëindiging	39
8.2 Oudere gewezen zelfstandigen	39
8.3 Uw inkomen na uw pensionering	40
Links naar handige websites	43
Over de makers van dit boek	44
Kamer van Koophandel	44
Het Nibud	44
Zuidweg & Partners	44

Voorwoord

Ondernemen is een passie, dat kan iedere ondernemer bevestigen. Dus in zekere zin leeft de ondernemer om te werken. Maar natuurlijk geldt ook voor de ondernemer dat hij of zij werkt om te kunnen leven, voor het brood op de plank. Dat kan voor één persoon zijn of voor een heel gezin, al of niet samen met een medekostwinner. Hoe het ook zij, voor een ondernemershuishouden geldt, zoals voor ieder ander huishouden, dat er structureel niet meer geld moet worden uitgegeven dan er binnenkomt, anders gebeuren er ongelukken.

Het Geldboek, dat u nu in handen heeft, biedt een leidraad bij het vinden van evenwicht tussen het inkomen uit onderneming en de financiële behoeften van de huishouding thuis. Het gaat in op de bijzondere voorzieningen die bestaan voor ondernemers en verduidelijkt de financiële rechten en verplichtingen die samengaan met het voeren van een eigen zaak.

Dit bijzonder nuttige boekje bundelt op een praktische manier de kennis van het Nibud, de Kamer van Koophandel en Zuidweg en partners (schuldhulpverlening voor ondernemers). Het Ministerie van Economische Zaken verzorgt de productie en verspreiding van het Geldboek als een dienstverlening aan iedere (startende) ondernemer die wil investeren in zijn of haar financieel inzicht. Dat dit voorziet in een behoefte blijkt wel uit het feit dat het al sinds de eerste editie in 2003 de meest bestelde publicatie van EZ is.

Weten dat je je zaakjes goed geregeld hebt, dat geeft rust. En dat schept ruimte om met nóg meer plezier aan je eigen zaak te werken.

Maria J.A. van der Hoeven
Minister van Economische Zaken

Inleiding

Een geldboek voor ondernemers?

Grip op je geld is belangrijk om goed om te kunnen gaan met geld. Mensen die goed kunnen rondkomen hebben over het algemeen meer overzicht en inzicht hebben over hun financiën dan mensen die minder goed rondkomen. Dit blijkt uit onderzoek van het Nibud.

Jaarlijks beginnen vele tienduizenden personen een eigen bedrijf. Om een eigen bedrijf te laten slagen, is het uiteraard belangrijk dat u goed bent in uw vak. Maar dat is niet de enige voorwaarde; ook andere kennis en vaardigheden zijn belangrijk. Als ondernemer heb je vaker met wisselende inkomsten te maken. Ook ben je niet automatisch verzekerd voor je pensioen, werkloosheid en arbeidsongeschiktheid. Je moet veel zelf regelen. Voor ondernemers is het dus helemaal belangrijk de geldzaken op orde te hebben.

Dit boek gaat over de geldzaken van startende ondernemers. Hierin leest u wat er op het gebied van uw geldzaken allemaal verandert als u 'voor uzelf begint'. Zo gaat u van een vast salaris naar wisselende inkomsten. Ook in slechtere tijden en na uw pensionering zult u zelf moeten zorgen dat u voldoende geld achter de hand heeft om rond te komen. Ook op het gebied van de belastingen verandert het nodige. Over het geld dat u van uw klanten ontvangt, betaalt u achteraf inkomstenbelasting. Tot slot verandert er meestal iets in de uitgaven. U krijgt te maken met een aantal extra uitgaven. En van sommige uitgaven moet u beslissen of u ze betaalt via uw bedrijf of van uw privé-inkomen.

Daarnaast leest u in dit boek over begroten. Een begroting is dé manier om inzicht te krijgen in uw geldzaken. Door alle mogelijke inkomsten en uitgaven op een rijtje te zetten, ziet u hoe uw geldzaken er op dit moment voorstaan. Ook heeft u een overzicht van wat er straks allemaal verandert. Daarmee krijgt uw grip op eigen financiële situatie.

Dit Geldboek voor ondernemers is vooral bedoeld voor startende ondernemers. Hieronder verstaan we de 'kleinere' ondernemers: een communicatiebureau aan huis, een winkel met buitenlandse levensmiddelen of een klusbedrijf. In vaktermen noemen we deze ondernemers de eenmanszaken, de free-lancers, de zzp-ers en de VOF's. Zij beginnen hun bedrijf bijvoorbeeld vanuit of naast een baan bij een werkgever. Andere starters hebben lange tijd geen betaald werk gehad. Zij ontvangen een uitkering, komen net van school of zijn pas afgestudeerd, of werken binnen het gezin. Voor al deze groepen is dit boek geschreven. Maar ook ondernemers die al langere tijd actief zijn in hun bedrijf, kunnen er belangrijke informatie in vinden.

Utrecht, februari 2010

Hoofdstuk 1 - Uw privébegroting

Als ondernemer heeft u te maken met wisselende inkomsten. Een groot deel van uw uitgaven ligt echter vast. Maak daarom een overzicht van uw uitgaven en ga hierbij uit van uw huidige uitgavenpatroon. Het is niet realistisch om te denken dat u hier drastisch op kunt bezuinigen.

Met een overzicht van uw huidige uitgaven, weet u welk bedrag u nodig heeft om uw privé-uitgaven op hetzelfde niveau te kunnen handhaven. Gebruik voor uw overzicht het schema, paragraaf 1.3.

1.1 Bezuinigen op uitgaven

Er bestaan vaak onrealistische verwachtingen over de mogelijkheden om te bezuinigen. Veel starters denken dat zij best van een lager inkomen kunnen rondkomen dan ze gewend zijn. Helaas komen dit soort verwachtingen maar zelden uit. De hoogte van veel uitgaven ligt namelijk vast, zoals het bedrag wat u kwijt bent aan huur of hypotheek, verzekeringen, aflossingen van leningen, heffingen van de gemeente en schoolkosten van de kinderen. Het zijn allemaal vaste bedragen die u niet zo maar kunt verlagen. Op andere uitgaven kunt u wel bezuinigen, maar het kan maanden duren voordat u daarvan het effect merkt. Bijvoorbeeld bezuinigingen op energiekosten, waarvan u één keer per jaar een eindafrekening krijgt. Sommige besparingen zijn alleen maar uitstel. U kunt besluiten om een tijd geen kleding te kopen, maar eens moet u uw jas of schoenen vervangen. Of u besluit om niet meer op vakantie te gaan, maar ook dat is geen jaren vol te houden. Om de hoogte van uw ondernemersinkomen te bepalen, kunt u daarom het best uitgaan van uw huidige uitgavenpatroon.

1.2 Ruim de post op

Voordat u een overzicht kunt maken van uw uitgaven, moet u eerst uw privé-administratie op orde hebben. Onderstaande tips helpen u hierbij. Een uur per week is genoeg om uw administratie vervolgens op orde te houden.

Doen:

- Maak de post dagelijks open.
- Gooi reclame direct weg.
- Bewaar belangrijke post in een ordner met tabbladen.
- Controleer uw bankafschriften en bewaar ze in een mapje.
- Regelt u uw bankzaken via internet? Kijk dan iedere week op de site van de bank. Check de hoogte van uw saldo en controleer of alle betalingen zijn gedaan.
- Betaal zo veel mogelijk rekeningen automatisch.
- Schrijf in uw agenda wanneer u bepaalde rekeningen moet betalen.

- Spreek met uw partner af wie de administratie doet.
- Werk de administratie 1 keer per week bij.
- Doet uw partner de administratie? Neem dan regelmatig samen de administratie door. U bent er immers beiden verantwoordelijk voor.

Niet doen:

- Post langer dan 2 weken laten liggen.
- Post niet openmaken.
- Hopen dat een rekening vergeten wordt.
- Garantiebewijzen weggooien.

1.3 Overzicht van uw huidige uitgaven

Het Nibud maakt onderscheid tussen vaste lasten, reserveringsuitgaven en huishoudelijke uitgaven. Voor vaste lasten heeft u meestal een soort overeenkomst afgesloten. Voorbeelden zijn huur of hypotheek, energie, verzekeringen en abonnementen. Reserveringsuitgaven zijn uitgaven aan bijvoorbeeld inventaris, onderhoud van het huis en vakantie. Huishoudelijke uitgaven zijn onder andere boodschappen.

Er zijn uitgaven die maandelijks terugkomen, zoals de huur of hypotheek en de energierekening. Er zijn uitgaven die u maar één keer per jaar of per kwartaal betaalt, zoals sommige verzekeringspremies en de wegenbelasting. Kortom: uitgaven wisselen van maand tot maand. Reken daarom alle uitgaven om naar een gemiddeld bedrag per maand.

Veel uitgaven vindt u terug op uw bankafschriften. Dat geldt vooral de vaste lasten, en wat u wekelijks of maandelijks besteedt aan huishoudelijke uitgaven, is meestal ook bekend. De hoogte van de reserveringsuitgaven is lastiger te bepalen. Voor nieuwe meubels, huishoudelijke apparatuur en het onderhoud van het huis moeten de meeste mensen sparen. Op de website van het Nibud vindt u de BufferBerekenaar. Hiermee kunt u in vijf minuten uitrekenen hoe veel geld u zou moeten hebben om belangrijke spullen te kunnen vervangen. Bij de BufferBerekenaar hoort ook een Spaarplan. Hierin kunt u het bedrag invullen dat u maximaal per maand kunt sparen.

Schema voor uw uitgaven

Uitgaven

Vaste lasten

huur of hypotheek	€
energie en water	€
heffingen gemeente en waterschap	€
telefoon, kabel en internet	€
zorgverzekering	€
verzekeringen (inboedel, opstal, aansprakelijkheid en uitvaart)	€
autokosten (verzekering, wegenbelasting, onderhoud / reparatie en brandstof)	€
overige vervoerskosten	€
vaste kinderopvang	€
school- en studiekosten	€
abonnement(en) op krant en/of tijdschrift	€
contributies	€
alimentatie	€
afbetaling lening of schuld	€

Reserveringsuitgaven

kleding en schoenen	€
inventaris	€
onderhoud huis en tuin	€
recreatie	€
vakantie	€

Huishoudelijke uitgaven

voeding	€
persoonlijke verzorging	€
schoonmaakartikelen	€
diversen	€

Totaal uitgaven €

Op www.nibud.nl kunt u ook het 'Persoonlijk Budgetadvies' invullen om uw financiën op een rijtje te zetten.

1.4 Uitgavenposten

In deze paragraaf vindt u informatie over de hoogte van verschillende uitgavenposten. Ook leest u meer over bepaalde tegemoetkomingen van de overheid die u kunt aanvragen voor bepaalde uitgaven. Op www.nibud.nl vindt u bij 'uitgaven' informatie over de hoogte van verschillende uitgavenposten.

Huur

Als u in een huurwoning woont en u betaalt in verhouding tot uw inkomen te veel huur, kunt u huurtoeslag aanvragen. Deze is afhankelijk van de hoogte van uw huur en van uw inkomen. Op www.toeslagen.nl kunt u uitrekenen op hoeveel huurtoeslag u eventueel recht heeft.

Heffingen van gemeente en waterschap

Inwoners met een laag inkomen kunnen (gedeeltelijk) kwijtschelding krijgen van de heffingen van gemeente en waterschap. Over het algemeen krijgen ondernemers echter geen kwijtschelding. Meer informatie kunt u krijgen bij uw gemeente of waterschap.

Zorgverzekering

Iedereen van 18 jaar en ouder is verplicht om een basisverzekering af te sluiten tegen ziektekosten. De basisverzekering dekt een vast aantal behandelingen en is bij alle verzekeraars hetzelfde. Voor andere behandelingen kunt u zich aanvullend verzekeren. De dekking en premie van deze aanvullende verzekeringen verschillen per verzekeraar. Kinderen jonger dan 18 jaar zijn in ieder geval gratis meeverzekerd voor de basisverzekering, maar vaak ook voor de aanvullende verzekering. Informeer hiernaar bij uw zorgverzekeraar. Voor de lagere inkomens is er de zorgtoeslag. Op www.toeslagen.nl kunt u uitrekenen op hoeveel zorgtoeslag u eventueel recht heeft.

Schadeverzekeringen

Verzekeringen die iedereen nodig heeft, zijn de inboedelverzekering tegen brand en inbraak en de aansprakelijkheidsverzekering tegen schade aan derden. Woningbezitters hebben een opstalverzekering nodig en autobezitters een WA-verzekering. Wie onvoldoende geld beschikbaar heeft om de kosten van een uitvaart te dragen, kan een uitvaartverzekering afsluiten.

School- en studiekosten

De meeste scholen vragen een (vrijwillige) ouderbijdrage. De opbrengst gaat naar bijvoorbeeld computers, diverse materialen, een boekenfonds, de bibliotheek en extra leerkrachten. Soms wordt er ook een aparte bijdrage gevraagd voor materialen en gereedschappen. Veel scholen hebben een informatiegids waarin u kunt lezen hoe hoog de ouderbijdrage is en wat de school betaalt van de opbrengst.

Als u meer informatie wilt over schoolkosten, bestel dan de GeldWijzer Kinderen van het Nibud op www.nibud.nl.

Kinderopvang

Gezinnen waarbij beide ouders werken en de zorg voor kinderen combineren, kunnen een beroep doen op de Wet kinderopvang. Het rijk betaalt dan onder bepaalde voorwaarden mee aan de kosten voor kinderopvang. De hoogte van die bijdrage is afhankelijk van uw inkomen.

Op www.toeslagen.nl kunt u uitrekenen op hoeveel kinderopvangtoeslag u eventueel recht heeft. Met de

Kinderopvangberekenaar van het Nibud op www.nibud.nl berekent u wat uw eigen bijdrage in de kosten van de kinderopvang is.

Autokosten

Autokosten zijn te verdelen in vaste en variabele kosten. Vaste kosten zijn bijvoorbeeld de verzekering, de wegenbelasting en de afschrijving. Onder de variabele kosten vallen het onderhoud en de brandstof.

Kleding en schoenen

Huishoudens besteden meer aan kleding naarmate het inkomen hoger is. Per persoon is minimaal € 48 per maand nodig.

Inventaris

Voor grote inventarisuitgaven is het meest praktisch om een speciaal spaarpotje achter de hand te hebben. Met de BufferBerekenaar op www.nibud.nl rekent u in vijf minuten uit hoeveel geld u zou moeten hebben om belangrijke spullen te kunnen vervangen. Bij de BufferBerekenaar hoort ook een Spaarplan. Hierin kunt u het bedrag invullen dat u maximaal per maand kunt sparen. Zet het bedrag op een aparte spaarrekening, dan weet u zeker dat u het geld niet aan iets anders uitgeeft.

Onderhoud huis en tuin

Met een huurhuis bent u een paar tientjes per maand kwijt aan kleine klusjes in en om het huis, zoals schilderen, behangen en de tuin. Een richtlijn voor de jaarlijkse onderhoudskosten aan een eigen woning is 1% van de waarde van de woning. Als u een appartement gekocht heeft, betaalt u via de servicekosten aan de Vereniging van Eigenaren een bijdrage voor onderhoud.

Extra ziektekosten

De verzekering vergoedt niet alle ziektekosten. Denk aan bepaalde medicijnen of tandartskosten, contactlenzen en het eigen risico van de zorgverzekering. Het is belangrijk om vooral het bedrag van het eigen risico achter de hand te hebben op een spaarrekening.

Vakantie en vrije tijd

Onder vakantie- en vrijetijdsuitgaven vallen een avondje uit, een boek of cd, uitgaven aan hobby's, sport en vakanties en weekendjes weg. De kosten voor een vakantie kunnen zeer uiteen lopen.

Huishoudelijke uitgaven

Onder huishoudelijke uitgaven vallen onder andere voeding, schoonmaakartikelen en huisdieren. Heeft u geen idee wat u besteedt aan deze uitgaven, dan kunt u een bepaalde periode een kasboek bijhouden. Na één of twee maanden heeft u een goed beeld van de bedragen die hierin omgaan. Betaalt u de boodschappen met de pinpas, dan kunt u de bedragen eenvoudig terugvinden in uw rekeningafschriften.

Hoofdstuk 2 – Bedrijfskosten

Elke ondernemer maakt kosten voor zijn bedrijf. Of het nu de aanschaf is van een computer of het kopen van pen en papier. Het is belangrijk deze kosten goed bij te houden. Kosten verlagen immers de winst uit uw bedrijf en over de winst betaalt u belasting.

2.1 Aftrekbaarheid van kosten

Als ondernemer bepaalt u zelf waar u geld aan besteedt. Niet alle kosten die u maakt zijn echter volledig aftrekbaar van de ondernemingswinst. Soms hebben de kosten voor een deel een privé karakter en moeten ze worden gesplitst. Enkel het zakelijke deel van deze ‘gemengde kosten’ mag u dan aftrekken. Een voorbeeld van gemengde kosten is de telefoonrekening thuis, waarvan een deel zakelijke gesprekken betreft.

Soms kunt u ook niet de volledige kosten in één jaar aftrekken. Wanneer u investeert in een duurder bedrijfsmiddel (meer dan € 450) waar u meerdere jaren mee kunt werken noemen we dat een investering. De aanschafkosten van een investering worden over meerdere jaren verdeeld. Dit noemen we afschrijven. Een voorbeeld van een investering waarop wordt afgeschreven is een computer.

Tenslotte zijn er kosten die pas aftrekbaar worden als u een drempelbedrag overschrijdt. U kunt bij deze kosten ook kiezen aftrek van een vast percentage van alle gemaakte kosten. Onder deze kosten vallen o.a. de zakenlunches, congressen en studiereizen.

Het is handig in de opzet van de administratie van uw bedrijf al rekening te houden met het verschil in aftrekbaarheid.

Bedrijfsruimte

Kosten van een bedrijfsruimte kunt u soms aftrekken van de winst. Meer informatie hierover kunt u krijgen via de Belastingdienst (tel. 0800-0543) of via www.belastingdienst.nl/zakelijk/ondernemen_bedrijfsruimte.

Auto

Veel ondernemers hebben voor hun bedrijf een auto nodig. Soms om producten weg te brengen of om bij klanten te komen, soms voor het woon-werk verkeer.

Wanneer u als ondernemer een nieuwe bestelauto koopt, kan een vrijstelling van de Belasting op Personenauto's en Motorrijwielen (BPM) en een lager tarief voor de motorrijtuigenbelasting van toepassing zijn. Om hier voor in aanmerking te komen, moet u wel aan verschillende voorwaarden voldoen.

Rijdt u niet in een bestelauto maar in een personenauto dan bestaan er twee mogelijkheden:

- U rijdt in uw eigen auto (auto hoort bij uw privévermogen)
- U rijdt in een auto van uw onderneming (auto staat op balans van het bedrijf)

De keuze is niet helemaal vrij; het hangt mede af van de wijze waarop u gebruik maakt van uw auto. Welke situatie op u van toepassing is en wat dit fiscaal betekent, ligt vrij genuanceerd. U kunt hier het beste contact opnemen met de Belastingdienst (tel. 0800 - 0543).

Specifieke informatie over de auto vindt u ook op www.belastingdienst.nl/zakelijk/ondernemen_autokosten.

2.2 BTW op kosten

Als uw activiteiten met BTW belast zijn (zie paragraaf 5.3) én de gemaakte kosten aftrekbaar zijn, kunt u de betaalde BTW op kosten verrekenen als voorbelasting. De bedrijfskosten trekt u dan exclusief BTW af.

Verricht u BTW vrijgestelde prestaties, dan kunt u de kosten inclusief BTW aftrekken.

2.3 Inbreng vanuit privé

Kosten van apparatuur zoals computers, printers en mobiele telefoons die u lang voor de start van het bedrijf al in privé heeft aangeschaft, kunt u niet van de winst aftrekken. Het maakt niet uit of u deze apparatuur voor uw bedrijf gebruikt. Kosten die u in de aanloopfase duidelijk voor de onderneming heeft gemaakt zijn wel aftrekbaar. Bewaart u hiervoor bonnetjes zorgvuldig.

Voor meer informatie, kijk op www.belastingdienst.nl/zakelijk/ondernemen_kosten of informeer bij de Belastingdienst (tel. 0800 – 0543).

Hoofdstuk 3 - Uw zakelijke begrotingen

Hoe kunt u de verwachtingen over uw bedrijf in cijfers zichtbaar maken? Maak inzichtelijk wat u nodig heeft om van start te kunnen gaan en welke inkomsten en uitgaven op uw onderneming afkomen.

3.1 Investeringsbegroting

In de investeringsbegroting zet u op een rij waar u minimaal in moet investeren om de onderneming te kunnen starten. Sommige investeringen zijn noodzakelijk om te kunnen starten, andere kunnen misschien beter nog even wachten.

Een investering is een aankoop waar de onderneming meerdere jaren mee gaat werken en waarvan de aanschafprijs boven de € 450 ligt. Het grote verschil met kosten is dat bij een investering de aankoopkosten over meerdere jaren verdeeld gaan worden. Ieder jaar boekt u een deel (bijvoorbeeld 20%) als 'kosten'. Dit heet afschrijven. Het geld voor een investering moet u natuurlijk wel bij de aankoop al beschikbaar hebben.

De investeringsbegroting is onderverdeeld in vaste activa en vlottende activa.

Vaste activa zijn bedrijfsmiddelen die langer dan een jaar in uw bedrijf aanwezig zijn. Voorbeelden zijn een computer, printer, inventaris, bedrijfsauto, een gestorte waarborgsom en betaalde goodwill bij een overname.

Bedrijfsmiddelen die korter dan een jaar in uw bedrijf aanwezig zijn, vallen onder vlottende activa. Bijvoorbeeld voorraden, vorderingen op klanten, voorfinanciering btw en aanloop- en openingskosten. Aanloop- en openingskosten zijn kosten die u maakt voordat u omzet maakt, zoals kosten voor de notaris, inschrijving Kamer van Koophandel, uw levensonderhoud in de eerste periode na de start, marktonderzoek, advieskosten, visitekaartjes en briefpapier.

Voorbeeld investeringsbegroting

In het voorbeeld hieronder ziet u hoe u een investeringsbegroting kunt opstellen.

Investeringsbegroting

Vaste activa

Verbouwing €

Vervoermiddelen €

Inventaris €

Vlottende activa

Kas / bank / giro €

Debiteuren €

Vorraden €

Aanloop- en openingskosten €

Onvoorzien €

Totaal €

Tips bij de investeringsbegroting

- Onderbouw de bedragen met offertes.
- Vraag offertes op bij meerdere leveranciers om zo tot een juiste keuze te komen.
- Houd rekening met onvoorziene kosten.

3.2 Financieringsbegroting

In de financieringsbegroting geeft u aan hoe u de benodigde investeringen gaat financieren. Dit kan met eigen vermogen of met vreemd vermogen. Zie voor meer informatie hierover hoofdstuk 4.

Eigen vermogen

Het deel van de investeringen dat u zelf financiert, heet eigen vermogen. Dit kan geld zijn dat u zelf beschikbaar heeft zoals spaargeld of bedrijfsmiddelen die al zijn aangeschaft (bijvoorbeeld een auto of een computer die u al bezit). Eigen vermogen is lang voor de onderneming beschikbaar. Bij een financieringsaanvraag tellen zogenaamde ‘achtergestelde’ leningen of durfkapitaal, bijvoorbeeld van familie, mee als ware het eigen vermogen. Achtergesteld wil zeggen dat er pas op deze lening wordt terugbetaald als andere leningen, bijvoorbeeld van de bank, zijn terugbetaald.

De verhouding van uw eigen vermogen tot het totaal benodigde vermogen heet ‘solvabiliteit’. Dit geeft aan in hoeverre uw onderneming de schulden op lange termijn kan voldoen. De bank verwacht dat een startende ondernemer ook eigen vermogen inbrengt; meestal minimaal 25%. In bepaalde branches, zoals de horeca, kan dat oplopen tot 50%.

Vreemd vermogen

Vreemd vermogen is geld dat zakelijke financiers zoals banken of leveranciers u willen lenen. Er is onderscheid tussen schulden op de korte termijn (bijvoorbeeld rekening courantkrediet, leverancierskrediet, te betalen belastingen) en schulden op de lange termijn (bijvoorbeeld hypotheek of langlopende lening voor de inventaris).

Voorbeeld financieringsbegroting

In dit voorbeeld ziet u hoe u een financieringsbegroting kunt opstellen.

Financieringsbegroting

Eigen vermogen

Spaargeld

€

Inbreng bedrijfsmiddelen

€

Vreemd vermogen (lang)

Lang lopende lening bank

€

Achtergestelde lening

€

Vreemd vermogen (kort)

Rekening courant

€

Leverancierskrediet

€

Totaal

€

3.3 Exploitatiebegroting

In de exploitatiebegroting geeft u een overzicht van de verwachte omzet en de kosten die u denkt te gaan maken. Maakt uw bedrijf vervolgens winst of verlies? Uitgangspunt voor de exploitatiebegroting is de omzetberekening. Van deze verwachte omzet trekt u de inkoopkosten en alle terugkerende bedrijfskosten af. Dit resulteert in een netto bedrijfsresultaat voor belastingen. Uit uw exploitatiebegroting kunt u dus afleiden of uw omzet kostendekkend is.

Voorbeeld exploitatiebegroting

In dit voorbeeld ziet u hoe u een exploitatiebegroting kunt opstellen.

Exploitatiebegroting (alle bedragen exclusief btw)

Omzet

€

Af: inkoopwaarde omzet

€

Bruto winst

€

Afschrijvingen

€

Huisvesting

€

Promotie

€

Vervoer

€

Administratie

€

Personeelskosten

€

Rente- en bankkosten

€

Verzekeringen

€

Overige kosten

€

Af: Totaal kosten

€

Netto winst

€

Tips bij de exploitatiebegroting

- Onderbouw de bedragen met offertes.
- In de exploitatiebegroting staan de bedragen exclusief btw. De btw vormt immers geen inkomstenbron of kostenpost voor uw onderneming.
- De nettowinst vormt de basis voor de berekening van de belastingen.
- De post afschrijving is geen uitgave, maar de kostentoerekening van een eerdere investering.
- De nettowinst na belasting + afschrijvingen vormt de kasstroom. Dit bedrag is beschikbaar voor aflossingen aan vreemd vermogen verschaffers, reserveringen voor toekomstige investeringen en als ondernemersinkomen in een eenmanszaak of vof. (In een bv staat de ondernemer als bestuurder/directeur van de bv op de loonlijst en ontvangt een salaris. Het salaris is een kostenpost voor de bv en staat in de exploitatiebegroting opgenomen onder personeelskosten.)

Hoofdstuk 4 - Financieringsmogelijkheden voor het bedrijf

Ondernemerschap is altijd een combinatie van het leveren van arbeid en geldmiddelen die nodig zijn om de werkzaamheden te kunnen uitvoeren. Bij een tekort aan eigen geld kunt u andere partijen vragen om financiering. De inbreng van andere partijen is 'vreemd vermogen'. De belangrijkste verschaffers van vreemd vermogen zijn banken en crediteuren.

Banken zijn niet altijd bereid om krediet te verstrekken of te verhogen. Redenen die banken daarvoor aanvoeren zijn:

- onvoldoende vertrouwen in de levensvatbaarheid van het bedrijf, waardoor het risico te groot is dat de lening niet wordt terugbetaald;
- te hoge kosten in relatie tot het krediet;
- te lage waarde van de aan de bank te verstrekken zekerheden;
- onvoldoende vertrouwen in de ondernemer of onderneming als gevolg van een BKR-registratie.

Dit hoofdstuk gaat over de financieringsmogelijkheden waarop u een beroep kunt doen als u geen krediet (meer) krijgt van de banken. Het gaat om:

- het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz 2004)
- microfinanciering

Voor beide moet u in ieder geval aannemelijk kunnen maken dat uw bedrijf levensvatbaar is, en aantonen dat een bank niet bereid is de benodigde financiering te verstrekken. Dat geldt ook voor startende ondernemers met een ondernemingsplan waaruit blijkt dat het te starten bedrijf levensvatbaar is.

4.1 Besluit bijstandverlening zelfstandigen

Het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz 2004) biedt de mogelijkheid om bij de gemeente een krediet of inkomensaanvulling aan te vragen. De regeling geldt voor zowel gevestigde ondernemers als voor personen die vanuit een werkloosheidssituatie een eigen bedrijf willen beginnen. Voorwaarde is dat u niet (meer) bij een gewone bank terecht kunt en dat uw gezinsinkomen buiten het inkomen uit de onderneming, lager is dan de bijstandsnorm die op uw gezinssituatie van toepassing is.

Andere voorwaarden zijn onder meer:

- u bent jonger 65 jaar;
- de bedrijfsuitoefening voldoet aan alle wettelijke eisen;
- u heeft een volwaardige onderneming (op jaarbasis werkt u ten minste 1225 uur voor uw bedrijf);
- u werkt zelf in het bedrijf, heeft er de zeggenschap over en draagt de financiële risico's.

Een Bbz-aanvraag dient u in bij de gemeente waar u woont.

De doelgroepen van de Bbz 2004 zijn:

- gevestigde ondernemers met een levensvatbaar bedrijf;
- WWB-gerechtigden die een eigen bedrijf willen starten;
- startende ondernemers vanuit een werkloosheidssituatie;
- oudere ondernemers met een niet-levensvatbaar bedrijf;
- ondernemers die een niet-levensvatbaar bedrijf willen beëindigen.

De gevestigde ondernemer

U bent een gevestigd ondernemer als u gemiddeld langer dan anderhalf jaar een bedrijf of beroep uitoefent. Als u tijdelijk onvoldoende inkomen uit het bedrijf haalt, dan kunt u een rentedragende Bbz-lening aanvragen van maximaal € 178.731 (2010) of een aanvullende uitkering tot bijstandsniveau voor een periode van 12 maanden. De gemeente kan deze periode verlengen tot in totaal 36 maanden.

Een WWB-gerechtigde die een eigen bedrijf wil starten

Heeft u een WWB-uitkering en bent u van plan om een eigen bedrijf te starten, dan kunt u gedurende maximaal 12 maanden werken aan de voorbereidingen voor een onderneming. Tijdens die periode behoudt u uw WWB-uitkering. Bovendien kunt u een renteloze lening aanvragen van maximaal € 2.718 (2010) voor de noodzakelijke voorbereidingskosten van uw onderneming. In deze voorbereidingsfase heeft u geen sollicitatieplicht. Tot slot wijst de gemeente u een ondernemerscoach toe die u begeleidt bij het opstellen van uw ondernemingsplan. Deze coach wordt ook betaald door de gemeente.

De renteloze lening wordt rentedragend vanaf het moment dat u daadwerkelijk start met uw bedrijf. Blijken uw plannen echter niet haalbaar te zijn, dan wordt het krediet u kwijtgescholden.

De startende ondernemer

Volgens de Bbz bent u gedurende de eerste anderhalf jaar na de start van uw bedrijf, een starter. Voorwaarde is dat u het eigen bedrijf start vanuit een (dreigende) werkloosheidssituatie. Als starter kunt u een rentedragende Bbz-lening aanvragen van maximaal € 32.905 (2010). Daarnaast kunt u een aanvullende uitkering tot bijstandsniveau aanvragen. Deze uitkering ontvangt u maximaal 36 maanden.

De oudere ondernemer met een niet-levensvatbaar bedrijf

Een oudere ondernemer is iemand van 55 jaar of ouder die al minstens 10 jaar zelfstandig ondernemer is. U kunt een beroep doen op het Bbz wanneer u onvoldoende inkomen heeft of kleine investeringen moet doen. U kunt (incidenteel) maximaal € 8.937 (2010) lenen en/of in aanmerking komen voor een aanvullende uitkering tot uw 65-ste. Uw bedrijf hoeft niet levensvatbaar te zijn, maar moet wel minimaal bruto € 7.098 (2010) per jaar opbrengen.

De beëindigende ondernemer met een niet-levensvatbaar bedrijf

Hierbij gaat het om ondernemers die hun bedrijf moeten beëindigen omdat het niet meer levensvatbaar is. Om het bedrijf op een financieel verantwoorde manier te kunnen beëindigen, bijvoorbeeld door lopende opdrachten af te werken, gewassen nog te oogsten of handelsvoorraden uit te verkopen, kunt u voor een tijdelijke inkomensaanvulling een beroep doen op het Bbz. De inkomensaanvulling tot bijstandsniveau kan worden verstrekt voor een periode van maximaal 12 maanden met een mogelijkheid tot verlenging met opnieuw maximaal 12 maanden.

Een beëindigende zelfstandige met een niet-levensvatbaar bedrijf komt dus niet in aanmerking voor een Bbz-bedrijfskrediet.

In onderstaand overzicht staan de Bbz-faciliteiten per doelgroep (cijfers 2010).

	Max. lening (in €)		Max. uitkeringsduur
Gevestigde ondernemer	178.731	of	12 maanden
WWB-gerechtigde	2.718	en	12 maanden
Startende ondernemer	32.905	en	36 maanden
Oudere ondernemer	8.937	en	Tot 65 jaar
Beëindigende ondernemer	0		12 maanden

Met uitzondering van het renteloze voorbereidingskrediet, geldt voor alle leningen:

- een maximale looptijd van tien jaar;
- een vaste rente van 8% per jaar.

Gedurende de looptijd kunt u in totaal 3 jaar uitstel van rente en aflossing aanvragen.

Een Bbz-uitkering is gelijk aan de bijstandsnorm die op uw gezinssituatie van toepassing is. Eventueel wordt het bedrag verhoogd met:

- de premie voor een eventuele arbeidsongeschiktheidsverzekering;
- een woonkostentoeslag.

Een Bbz-uitkering is een lening. De hoogte van de lening wordt achteraf berekend aan de hand van de inkomsten uit uw bedrijf. Ligt uw inkomen boven de bijstandsnorm, dan wordt de uitkering omgezet in een renteloze lening. Ligt uw inkomen onder de bijstandsnorm, dan wordt de uitkering (gedeeltelijk) omgezet in een schenking.

De Sociale Dienst van de gemeente kan een bedrijfsadviseur inschakelen die het ondernemingsplan beoordeelt of een onderzoek doet naar de levensvatbaarheid van uw bedrijf. De Sociale Dienst betaalt de kosten van dit advies. Meer informatie over een ondernemersplan kunt u krijgen bij de kamer van Koophandel in uw regio. Kijk voor adressen op: www.kvk.nl.

4.2 Microfinanciering

Microfinanciering bestaat uit een combinatie van coaching en krediet (tot € 35.000). Microfinanciering is bedoeld voor ondernemers die moeilijk toegang hebben tot begeleiding, coaching of financiering. Ondernemers met een goed en haalbaar ondernemingsplan komen ervoor in aanmerking, zowel starters als doorstarters. De overheid kent vanaf 2009 twee regelingen voor microfinanciering. Elke regeling wordt in een deel van het land aangeboden, waarbij de regelingen samen een landelijke dekking hebben.

4.3 Overige financieringsmogelijkheden voor starters

Starten met een arbeidsongeschiktheidsuitkering

Beginnende ondernemers die door (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid minder kansen hebben op werk, kunnen op grond van het Re-integratiebesluit een starterskrediet aanvragen voor een eigen bedrijf. Voorwaarde is dat u als arbeidsongeschikte een ZW-, WIA-, WAO-, Wajong- of WAZ-uitkering ontvangt en dat u een ondernemingsplan hebt waaruit blijkt dat uw plannen haalbaar zijn.

Of het krediet wordt verleend, hangt onder meer af van de levensvatbaarheid van het bedrijf dat u wilt starten. De kredietfaciliteiten, zowel het starterskrediet als een mogelijk voorbereidingskrediet, zijn gelijk aan de Bbz-startersfaciliteiten (zie paragraaf 4.1).

Meer informatie over het starten vanuit een arbeidsongeschiktheidssituatie kunt u krijgen bij UWV WERKbedrijf.

Starten met een WW-uitkering

Als u als WW-gerechtigde een eigen bedrijf start, bent u niet meer beschikbaar voor de arbeidsmarkt. Het gevolg is dat uw WW-uitkering vervalt en dat meestal, zeker tijdens de eerste maanden, uw inkomen flink achteruit gaat.

Om deze inkomsterugval te beperken, kunt u, na toestemming van het UWV WERKbedrijf, gedurende 6 maanden met behoud van uw uitkering starten met een eigen bedrijf. Eventuele inkomsten uit de onderneming tijdens deze startperiode van 6 maanden worden voor 70% verrekend met uw WW-uitkering.

Meer informatie over het starten vanuit een WW-situatie kunt u krijgen bij uw lokale UWV WERKbedrijf.

Hoofdstuk 5 - Belastingen

Welke belastingen moet u betalen? Heeft u als startende ondernemer recht op fiscale voordelen? Van welke aftrekposten kunt u gebruikmaken? Hieronder staan de belangrijkste belastingzaken voor ondernemers op een rij.

Afhankelijk van uw rechtsvorm en activiteit kunnen er voor u verschillende belastingen van toepassing zijn, zoals inkomstenbelasting, vennootschapsbelasting en omzetbelasting (btw). Als u zaken doet met het buitenland kunt u ook te maken krijgen met invoerrechten en specifieke bepalingen rond de btw. In het schema hierna staan de verschillende mogelijkheden naast elkaar.

	Enmanszaak	Vennootschap onder firma (vof)	Besloten vennootschap (bv)
Inkomstenbelasting (incl. premie volksverzekeringen)	Berekend over nettowinst (box 1)	Berekend over nettowinst per ondernemer (box 1)	Berekend over salaris directeur (box 1)
Vennootschapsbelasting	Nvt	Nvt	Berekend over nettowinst bv
Dividendbelasting	Nvt	Nvt	Berekend over winstuitkering aandeelhouders (box 2)
Omzetbelasting (btw)	Afhankelijk van geleverde goederen of diensten bent u vrijgesteld of brengt u het 0%, het verlaagde of normale tarief in rekening aan uw afnemers. Door u betaalde btw brengt u hierop in mindering, het saldo draagt u af.		
Invoerrechten	Afhankelijk van het ingevoerde product en de oorsprong daarvan wordt het tarief vastgesteld. Binnen de EG wordt geen invoerrecht geheven.		

5.1 Inkomstenbelasting

Inkomstenbelasting is de belasting die een natuurlijk persoon betaalt op zijn inkomsten. Er zijn 3 soorten belastbaar inkomen voor de inkomstenbelasting. Deze zijn ondergebracht in een boxenstelsel.

Box 1: inkomen uit werk en woning

In box 1 is het van belang of de Belastingdienst u ziet als ondernemer voor de inkomstenbelasting ('ib-ondernemer'). Dit wordt beoordeeld op basis van onder andere de investering in tijd en geld, het aantal klanten en de risico's die u als ondernemer loopt.

Wordt u aangemerkt als ib-ondernemer én bent u minimaal 1225 uur per jaar actief in uw bedrijf, dan kunt u verschillende aftrekposten toepassen zoals de zelfstandigenaftrek, startersaftrek, de MKB-winstvrijstelling en de meewerkaftrek. Hierdoor wordt het belastbaar inkomen lager.

Bent u wél ib-ondernemer maar voldoet u niet aan het uren criterium, dan kunt enkel de MKB-winstvrijstelling toepassen.

Wordt u niet gezien als ondernemer voor de inkomstenbelasting, dan heeft u geen recht op ondernemersaftrek en kunt u kiezen of uw inkomsten worden belast via het winststelsel of het loonbelastingstelsel (opting-in). Bij het winststelsel moet u een administratie bijhouden en mag u de kosten die u maakt voor uw werkzaamheden aftrekken. Dit stelsel wordt het meest gebruikt. Bij het loonbelastingstelsel houdt de opdrachtgever wel loonheffing in, maar geen premies voor de werknemersverzekeringen. U kunt bij dit stelsel geen kosten verrekenen, maar de opdrachtgever mag wel vergoedingen verstrekken.

Het belastbaar inkomen in box 1 wordt met de inkomstenbelasting en premie volksverzekering belast volgens de volgende vier schijven (bedragen 2010):

Over de eerste	€ 18.218	33,45%
Over het meerdere tot	€ 32.738	41,95%
Over het meerdere tot	€ 54.367	42,0%
Over het meerdere vanaf	€ 54.368	52,0%

Meer informatie over de ondernemersaftrek vindt u op www.belastingdienst.nl/zakelijk/ondernemen_kosten.

Box 2: inkomen uit aanmerkelijk belang

In box 2 wordt het inkomen uit 'aanmerkelijk belang' belast. Er is een aanmerkelijk belang als u voor minimaal 5% aandeelhouder bent van een bv of nv. Over dividenduitkeringen aan aanmerkelijk belanghouders wordt in totaal 25% belasting geheven. Het salaris van de directeur wordt net als dat van andere werknemers belast in box 1.

Box 3: inkomen uit sparen en beleggen

(Inkomen uit) Sparen en beleggen wordt belast in box 3. Het tarief is 30% over een fictief rendement van 4% over de gemiddelde waarde van uw bezittingen min de schulden bij de aanvang en het einde van een kalenderjaar. U betaalt belasting als deze waarde boven het heffingvrije vermogen van € 20.661 (2010) per persoon uitkomt.

Heffingskortingen

Nadat in de boxen 1 tot en met 3 de belastingen zijn berekend, wordt daarmee nog de heffingskortingen verrekend. Er bestaan verschillende heffingskortingen. U heeft in ieder geval recht op de algemene heffingskorting. Afhankelijk van uw persoonlijke situatie heeft u recht op één of meer andere heffingskortingen. Voorbeelden zijn de arbeidskorting, ouderenkorting, korting voor maatschappelijke beleggingen en ouderschapsverlofkorting. Kijk voor een overzicht van alle heffingskortingen op www.belastingdienst.nl.

Loonbelasting is geen aparte, extra belasting, maar een voorschot op de inkomstenbelasting die een werkgever moet inhouden op het loon van een werknemer. Bij de berekening van de loonbelasting wordt met een aantal heffingskortingen rekening gehouden, maar niet met alle. Om deze kortingen te gebruiken, maar ook om betaalde hypotheekrente als negatief inkomen te verrekenen, moet u aangifte doen voor de inkomstenbelasting. Heeft u geen recht op extra heffingskortingen en geen hypotheekrenteaftrek, dan is de ingehouden loonbelasting meestal gelijk aan de verschuldigde inkomstenbelasting en hoeft u niets bij te betalen.

Middeling

Als uw jaarinkomen grote schommelingen vertoont, kunt u bij de Belastingdienst een verzoek tot middeling indienen. Uw inkomen over drie kalenderjaren wordt bij elkaar geteld en gedeeld door drie. Grote pieken en dalen vallen hierdoor tegen elkaar weg. Een hoogbelaste topwinst zou hierdoor in een lagere schijf terecht kunnen komen. Kijk voor meer informatie op www.berekenhet.nl.

Verklaring Arbeidsrelatie (VAR)

Soms is het lastig om duidelijk te krijgen of u voor de werkzaamheden die u uitvoert als zelfstandig ondernemer wordt aangemerkt. Met de Verklaring Arbeidsrelatie (VAR) kunt u vooraf zekerheid krijgen over de vraag of uw inkomen uit een arbeidsrelatie wordt belast als belastbare winst uit onderneming, belastbaar loon of belastbaar resultaat uit overige werkzaamheden. Dit kan gevolgen hebben voor de eerder genoemde ondernemersaftrek, maar ook voor de aftrekbaarheid van kosten (zie hoofdstuk 2).

De afgegeven VAR zal één van de vier mogelijke situaties beschrijven:

Bij een VAR “winst uit onderneming” of “inkomsten voor rekening van vennootschap” is de opdrachtgever niet inhoudingsplichtig is voor de loonbelasting en de premie volkverzekeringen. Bij een VAR “loon” of “resultaat overige werkzaamheid” dienen opdrachtgever en opdrachtnemer samen te beoordelen of er sprake is van een inhoudingsplicht.

Meer informatie over de VAR en een online aanvraagmogelijkheid treft u aan op www.belastingdienst.nl.

5.2 Vennootschapsbelasting

Vennootschapsbelasting is de belasting die een rechtspersoon betaalt op de winsten uit onderneming. Elke bv of nv valt onder de heffing van de vennootschapsbelasting. Als een vereniging of stichting een onderneming uitoefent, vallen zij ook onder de vennootschapsbelasting.

Een vennootschap onder firma (vof) is geen rechtspersoon en valt dus niet onder de vennootschapsbelasting.

De winst wordt voor de vennootschapsbelasting belast volgens 2 treden:

Bij een winst tot € 200.000	20%
Over het meerdere	25,5%

De winst die resteert na betaling van de vennootschapsbelasting is netto, zolang het binnen een rechtspersoon (meestal een BV) blijft. Wordt er uitgekeerd aan aandeelhouders natuurlijke personen (mensen), dan is de uitkering belast met 25% inkomstenbelasting. Die uitkering valt namelijk onder box 2-inkomen van de natuurlijke persoon.

5.3 Omzetbelasting

Omzetbelasting, of btw, wordt in principe op elke levering van een product of dienst in rekening gebracht. Binnen de omzetbelasting bestaan er meerdere tarieven, afhankelijk van de 'prestatie' die verricht wordt. Sommige prestaties zijn vrijgesteld van omzetbelasting, zoals bijvoorbeeld de huisarts. Eerste levensbehoeften als brood worden belast met het lage tarief van 6% en al het overige met het normale tarief van 19% (2010). Leveringen aan buitenlandse ondernemers vallen onder voorwaarden onder het 0%-tarief. Als u als omzetbelastingplichtige ondernemer omzetbelasting betaalt voor uw bedrijf, kunt u deze verrekenen met de ontvangen omzetbelasting op verkopen. Hierdoor is de omzetbelasting alleen voor de eindgebruiker een kostenpost.

5.4 Invoerrechten

Bij invoer van goederen van buiten de Europese Unie (EU) bent u als ondernemer invoerrecht en omzetbelasting verschuldigd. De omzetbelasting kunt u verrekenen zoals hierboven beschreven. Invoerrechten zijn afhankelijk van het ingevoerde product en de oorsprong daarvan en kunnen variëren van 0 tot vele tientallen procenten. De Kamer van Koophandel kan u hierover verder informeren. De invoerrechten worden berekend over de waarde van de goederen volgens de factuur en zijn niet verreken- of terugvorderbaar. Invoerrecht heeft hierdoor een kostprijsverhogend effect. Kijk voor meer informatie hierover op www.kvk.nl/internationale_handel. Weet u de tariccode van het product, dan kunt u via gebruikstarief.douane.nl de verschuldigde invoerrechten opzoeken.

Hoofdstuk 6 - Financiële problemen

Financiële problemen komen zelden uit de lucht vallen. Vaak zijn er al maanden aanwijzingen dat het niet goed gaat met uw bedrijf. In dit hoofdstuk leest u meer over financiële problemen signaleren en oplossen.

Signalen voor financiële problemen zijn bijvoorbeeld:

- U kunt nota's niet op tijd betalen.
- U stelt betalingen (steeds vaker) uit omdat andere betalingen voorgaan.
- U heeft geen geld voor noodzakelijke investeringen.
- Kredietverschaffers worden kritischer, waardoor u minder eenvoudig geld kunt lenen.
- Uw klanten haken af, u krijgt minder orders of opdrachten.
- Klanten betalen traag of helemaal niet, of ze gaan failliet.

Het is belangrijk om snel actie te ondernemen om uw bedrijf door zo'n moeilijke periode heen te helpen. Schakel adviseurs in en vraag hulp bij de Kamer van Koophandel, uw accountant, Stichting Ondernemersklankbord of een andere instantie die ondernemers begeleidt.

Als u financiële problemen hebt, is het belangrijk om te weten hoe het zit met uw privé-aansprakelijkheid bij bedrijfsschulden en -verplichtingen. Zorg ook dat u op de hoogte bent van de mogelijkheden voor een (aanvullend) bedrijfskrediet in het kader van het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 en microfinanciering.

6.1 Aansprakelijkheid

Voorkom voor zover mogelijk dat zakelijke financiële problemen gevolgen hebben voor uw privéfinanciën en die van uw partner. Stel dat het mis gaat met uw bedrijf, dan moet het niet zo zijn dat u of uw partner daar privé-schulden aan overhoudt. Problemen voorkomt u voor een deel door zakelijke en privébezittingen en -schulden strikt te scheiden. Dit kunt u uiteraard het beste regelen voor u een bedrijf gaat beginnen. Als u trouwt of een geregistreerd partnerschap aangaat, laat dan huwelijkse voorwaarden of partnerschapsvoorwaarden opmaken bij de notaris. Daarin regelt u in grote lijnen dat privébezittingen en -schulden op naam van uw partner staan en dat u als ondernemer verantwoordelijk bent voor de zakelijke bezittingen en schulden. Een notaris kan u adviseren welke voorwaarden voor u het meest gunstig zijn. Overigens is het mogelijk om huwelijkse of partnerschapsvoorwaarden op te laten maken als u al getrouwd bent; hier zijn wel kosten aan verbonden. Heeft u een vof (vennootschap onder firma) met uw partner, dan hebben huwelijkse of partnerschapsvoorwaarden geen effect.

Als u samenwoont zonder dat u een samenlevingscontract of iets dergelijks heeft, dan kunnen (zakelijke) schuldeisers geen beslag laten leggen op bezittingen van uw partner. Dit geldt niet voor gezamenlijke

bezittingen, zoals de inboedel. Ook kan er bij loonbeslag rekening gehouden worden met de eventuele inkomsten van uw partner. Het is daarom belangrijk om iets op papier te zetten als u samenwoont en een bedrijf gaat beginnen. U kunt dan aantonen dat bepaalde spullen op naam van uw partner staan, waardoor een schuldeiser er geen beslag op kan leggen.

Als u geld leent voor uw bedrijf, stellen veel banken als voorwaarde dat uw partner het contract mede-ondertekent. Daardoor wordt uw partner ook mede-verantwoordelijk voor deze zakelijke schuld, zelfs als u huwelijkse of partnerschapsvoorwaarden heeft laten opmaken. Denk dus goed na voordat u uw partner een contract laat ondertekenen. Voordat u het weet is hij of zij alsnog aansprakelijk voor uw zakelijke schulden.

6.2 Rood staan op de privérekening

Een moeilijke periode in uw bedrijf kan ook gevolgen hebben voor uw privéfinanciën. U kunt te weinig inkomsten uit uw bedrijf halen voor uw privé-uitgaven, waardoor u rood komt te staan op uw privérekening. Rood staan hoeft niet meteen problemen op te leveren. Is het saldo binnen afzienbare tijd weer positief, dan is er weinig aan de hand. Over het tekort op de bank betaalt u rente, maar misschien heeft u dat ervoor over om een krappe periode te overbruggen.

Rood staan kan lastig zijn als het tekort boven een bepaalde grens uitkomt. Tot die grens voert de bank uw betalingen meestal nog uit. Wordt het tekort groter, dan gebeurt dat niet meer. Ook rekeningen die u automatisch betaalt, worden niet meer betaald. U heeft dan een betalingsachterstand en u moet er zelf voor zorgen dat die betalingen alsnog worden gedaan zodra het saldo weer positief is of binnen het toegestane krediet valt. Het tekort op uw rekening moet u aanvullen door bijvoorbeeld (tijdelijk) minder uit te geven aan boodschappen en kleding. Vaak zijn uw privébetalingsproblemen en die van uw bedrijf nauw met elkaar verweven.

Soms is een tekort op de bank of andere betalingsproblemen niet tijdelijk, maar is er meer aan de hand. Het is onmogelijk om aan alle betalingsverplichtingen te voldoen. Herkent u dit? Dan is het belangrijk dat u snel in actie komt voordat de situatie verder uit de hand loopt.

Wat kunt u zelf doen? Volg daarvoor de onderstaande stappen.

1. Weet hoe groot uw betalingsachterstanden precies zijn. U moet goed inzicht hebben in uw financiële situatie. Maak daarom een lijst met alle achterstallige betalingen en onbetaalde rekeningen.
2. Schrijf op wanneer u het geld had moeten betalen.
3. Reken uit hoeveel u per maand maximaal kunt inlopen. Dit kunt u uit uw gemiddelde maandbegroting afleiden.
4. Bel alle crediteuren en andere instanties die nog geld van u krijgen. Vaak is het mogelijk om iets te regelen. Misschien kunt u een rekening in termijnen betalen of pas voldoen als u de betaling van een grote klant krijgt. Maak de afspraken wel zo dat u ze ook echt kunt nakomen.

Betaal eerst de meest dringende achterstanden. Dat is niet de crediteur die de meest onvriendelijke aanmaningen stuurt. Uiteindelijk moet u natuurlijk alle achterstanden terugbetalen. Zakelijk gezien zijn belastingen en een bedrijfsvereniging erg belangrijk, maar de huur of hypotheek, de nota energie en water en de

zorgverzekering zijn veel dringender dan een rekening van een leverancier. Ook al gaat het financieel gezien met uw onderneming niet goed, het is van belang dat uw privésituatie zoveel mogelijk stabiel blijft en u een dak boven het hoofd houdt.

Meer informatie vindt u op www.zelfjeschuldenregelen.nl.

6.3 Hulp bij financiële problemen

Zoek snel deskundige hulp als het niet lukt om zelf uw problemen op te lossen. Ga naar uw boekhouder of accountant en laat onderzoeken wat de oorzaak is van de financiële problemen. Veel voorkomende oorzaken zijn:

- te hoge privébestedingen in relatie tot de inkomsten uit het bedrijf;
- achterblijvende omzet;
- uren of kosten niet doorberekenen;
- debiteurenbeleid schiet te kort;
- te lage (uur-)tarieven bij mogelijk stijgende kosten;
- onvoldoende reservering voor investeringen en belastingen.

Oplösungen waar u zelf mee aan de slag kunt, zijn besparen op de kosten en het verbeteren van uw incasso-beleid. Is dit niet de oplossing of helpt dit onvoldoende, dan moet er mogelijk meer geld worden aange-trokken in de vorm van een bankkrediet of andere financieringsmogelijkheden. Lukt dat niet (meer) bij een bank, dan komt u wellicht in aanmerking voor een Bbz-krediet bij de gemeente (Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004). Zie ook paragraaf 4.1.

Soms zijn de financiële problemen niet structureel op te lossen. U heeft dan deskundige hulp nodig op het gebied van schuldregelen. Bent u (ex-)ondernemer én bent u een natuurlijk persoon, dan kunt u in aanmerking komen voor schuldhelpverlening. U bent een natuurlijk persoon als u persoonlijk aansprakelijk bent voor de schulden. Voor het aflossen van de aanwezige schulden, zal dan ook uw privévermogen gebruikt worden. Dit is bijvoorbeeld het geval bij een eenmanszaak en een VOF, maar niet bij een BV of NV.

Wat kunt u verwachten van een schuldhelpverlener? Eén ding in ieder geval niet: u krijgt geen geld waardoor u direct uit de schulden bent. Als u hulp vraagt, zal men u allerlei vragen stellen. Wat zijn uw inkomsten en hoe regelmatig zijn die? Wat zijn uw uitgaven? Welke schulden heeft u? Heeft u een partner die eigen inkomsten heeft? Hoe komt het dat u problematische schulden heeft? Heeft u jaarstukken van de onderneming? Wat heeft u zelf al gedaan om de problemen op te lossen?

U kunt hierbij helpen door alvast alle belangrijke papieren bij elkaar te zoeken. De hulpverlener stelt aan de hand van uw situatie een hulpplan op en adviseert u over de wijze waarop u geholpen kunt worden. Dit heet vrijwillige of minnelijke schuldsanering.

Als u nog ondernemer bent en uw bedrijf wilt voortzetten, kunt u soms via de gemeente een bedrag lenen. Daarmee kan aan de schuldeisers een afkoopvoorstel worden gedaan. Vervolgens betaalt u de lening terug aan de gemeente. Of u hiervoor in aanmerking komt, hangt af van het oordeel van de bedrijfsadviseur over uw situatie en over de levensvatbaarheid van uw bedrijf. Als u het bedrijf niet kunt voortzetten, kunt u soms een bedrag lenen bij een kredietbank waarmee u de schulden (deels) afgelost. Ook dan moet u iedere

maand een bedrag betalen om de lening af te lossen. Een andere mogelijkheid is dat de hulpverlener met uw schuldeisers afsprekt dat u iedere maand een bepaald bedrag betaalt aan de schuldeisers.

6.4 Wettelijke schuldregeling

Het is niet altijd mogelijk om afspraken te maken met uw schuldeisers. Misschien voelen zij er niets voor om een deel van uw schulden kwijt te schelden of kunt u helemaal niets aflossen. In dat geval kunt u met een verklaring van de schuldhulpverlener naar de rechter stappen. Daarmee bent u niet van uw schulden af. De rechter kijkt eerst of u zelf voldoende heeft gedaan om uw problemen op te lossen. Vindt hij dat u genoeg moeite heeft gedaan, dan kunt u in aanmerking komen voor een wettelijke schuldsanering volgens de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (Wsnp).

Een wettelijke schuldsanering is geen makkelijke weg. Drie jaar lang moet u rondkomen van een zeer laag inkomen. U krijgt ook een bewindvoerder toegewezen. Die persoon mag uw post inzien en eventueel waardevolle spullen van u verkopen. Ondernemers die in aanmerking willen komen voor een wettelijke schuldsanering, mogen hun bedrijf meestal niet voortzetten. U moet dus een baan zoeken.

Hoofdstuk 7 - Inkomensondersteuning voor ondernemers

7.1 Ziekte en arbeidsongeschiktheid

Aanvullende inkomstenverzekeringen bij ziekte

Kunt u door ziekte niet werken, dan kunt u via het Besluit bijstand zelfstandigen 2004 (Bbz) een aanvullende uitkering krijgen op uw inkomen. Het Bbz vult uw inkomen aan tot het minimumniveau. Het is heel goed mogelijk dat u daardoor een (veel) lager inkomen heeft dan u gewend bent. Er bestaan allerlei particuliere verzekeringen die uw inkomen kunnen aanvullen tot een hoger niveau. Komt de uitkering uit uw verzekering boven het minimumniveau, dan ontvangt u geen Bbz meer. Dat betekent echter niet dat u verplicht bent om zelf een verzekering af te sluiten. U heeft recht op een uitkering als u voldoet aan de voorwaarden van het Bbz. Zie ook paragraaf 4.1.

Meer informatie over aanvullende inkomstenverzekeringen bij ziekte kunt u krijgen bij uw verzekeraar.

Inkomensondersteuning bij zwangerschap

Voor vrouwelijke zelfstandige ondernemers bestaat de Zelfstandig en Zwangerregeling (ZEZ). Vrouwen die in het jaar voor de bevalling minimaal 1225 uur als zelfstandige hebben gewerkt, hebben 16 weken recht op een uitkering bij zwangerschap. De maximale uitkering is gelijk aan het minimumloon. De uitkering moet aangevraagd worden bij het UWV aan, uiterlijk twee weken voor de gewenste ingangsdatum (4 tot 6 weken voor de bevalling).

Arbeidsongeschiktheidsverzekering

Ondernemers moeten zelf een arbeidsongeschiktheidsverzekering (AOV) afsluiten. Vergelijk de verschillende aanbieders met elkaar voordat u een verzekering afsluit. Houd daarbij rekening met wat u belangrijk vindt. Denk daarbij aan:

- de hoogte van de uitkering als u arbeidsongeschikt bent;
- de hoogte van de premie die u betaalt;
- het moment dat de verzekering in gaat: direct als u arbeidsongeschikt raakt of pas na een tijd;
- hoeveel procent arbeidsongeschikt u bent voordat de verzekering uitkeert;
- hoe lang de uitkering moet doorlopen.

Als u in loondienst was voordat u als ondernemer begon, kunt u een vrijwillige WIA-verzekering afsluiten bij het UWV. Dat kan tot vier weken nadat uit dienst bent getreden bij uw werkgever. Het UWV kan u informeren over de hoogte van de uitkering, de maandelijkse kosten en de aanvullende voorwaarden.

7.2 Nabestaanden

Verzekering nabestaanden

Als u overlijdt, heeft uw partner mogelijk recht op een Anw-uitkering. Uw partner heeft hier recht op als hij/zij voor 1950 is geboren óf een kind heeft dat jonger is dan 18 jaar óf als hij/zij minstens 45% arbeidsongeschikt is. Bij de hoogte van de uitkering wordt rekening gehouden met het inkomen van uw partner. Zijn er kinderen jonger dan 18 jaar, dan heeft uw partner recht op een halfwezenuitkering. Het bedrag is onafhankelijk van het inkomen en het aantal kinderen.

Door middel van een levensverzekering kunt u regelen dat uw partner extra inkomsten ontvangt na uw overlijden. Er zijn verschillende mogelijkheden. Een voorbeeld is een overlijdensrisicoverzekering in combinatie met de eigen woning. Na uw overlijden wordt de hypotheek dan (gedeeltelijk) afgelost, zodat uw partner lagere woonlasten heeft. Laat u goed informeren voordat u kiest voor een bepaalde mogelijkheid.

7.3 Pensioen

Voor een hoger inkomen na uw pensioen kunt u zelf sparen of beleggen of een lijfrenteverzekering afsluiten. Zie paragraaf 8.3 voor meer informatie hierover.

7.4 Toeslagen van de Belastingdienst

Om te voorkomen dat mensen met een laag inkomen te veel kwijt zijn aan hun zorgverzekering, is er de zorgtoeslag. De zorgtoeslag kunt u aanvragen bij de Dienst Toeslagen van de Belastingdienst. Op www.toeslagen.nl kunt u uitrekenen op hoeveel zorgtoeslag u eventueel recht heeft.

Voor mensen die naar verhouding van hun inkomen te veel huur betalen, is er de huurtoeslag. Voor het bepalen van de hoogte van de huur wordt uitgegaan van de kale huur (dus zonder kosten van gas, elektriciteit, water en heffingen). Een aantal servicekosten mag wel worden meegeteld. De huurtoeslag is gebaseerd op het actuele inkomen, inclusief het inkomen van een partner en/of eventuele medebewoners.

De Belastingdienst keert de toeslagen uit op basis van het inkomen dat u zelf opgeeft. Als zelfstandige kan het lastig zijn om dat van te voren te bepalen. Als u een te laag inkomen opgeeft, moet u later (meestal het jaar er na) (een deel van) de zorgtoeslag en/of huurtoeslag terugbetalen. Zet daarom de toeslag(en) op een bankrekening, dan heeft u het geld achter de hand wanneer u dit eventueel moet terugbetalen.

Is uw inkomen achteraf lager dan u heeft opgegeven, heeft u misschien recht op extra toeslag. Dit kunt u nog tot april van het jaar erop aanvragen.

Kijk op www.toeslagen.nl of op www.berekenuwrecht.nl.

7.5 Tegemoetkomingen voor ouders

Ouders kunnen recht hebben op verschillende tegemoetkomingen voor hun kinderen.

Iedereen die in Nederland woont of werkt, heeft onder bepaalde voorwaarden recht op kinderbijslag voor kinderen tot 18 jaar. Kinderbijslag vraagt u aan bij de Sociale Verzekeringsbank. Daarnaast hebben veel ouders ook recht op het kindgebonden budget, dat door de Belastingdienst wordt uitgekeerd. Ouders ontvangen dit meestal automatisch van de Belastingdienst. Ontvangt u als ouder geen kindgebonden budget, neem dan contact op met de Belastingdienst (www.toeslagen.nl).

Gezinnen waarbij beide ouders werken en de zorg voor kinderen combineren, kunnen een beroep doen op de Wet kinderopvang. Op www.toeslagen.nl kunt u uitrekenen op hoeveel kinderopvangtoeslag u eventueel recht heeft.

Meer informatie vindt u op www.nibud.nl > inkomsten > tegemoetkomingen voor ouders.

Bereken op www.berekenuwrecht.nl voor welke regelingen u in aanmerking komt.

7.6 Gemeentelijke inkomensregelingen

Elke gemeente heeft regelingen waardoor u minder geld hoeft te betalen voor bijvoorbeeld gemeentelijke belastingen en waterschapshellingen. Maar ook op sport en/of culturele activiteiten kunt u korting krijgen. Per gemeente verschillen de regelingen en de voorwaarden. Of u recht op een regeling hangt onder andere af van uw inkomen. Vraag bij uw gemeente na of u hier mogelijk ook recht op hebt.

Hoofdstuk 8 - Inkomen na beëindiging onderneming

8.1 Inkomen na bedrijfsbeëindiging

Omdat u als ondernemer geen werknemersverzekeringspremie betaalt, komt u na een mogelijke bedrijfsbeëindiging niet in aanmerking voor bijvoorbeeld een WW-uitkering. Als u jonger bent dan 65 jaar en niet in aanmerking komt voor een loaz-uitkering (zie paragraaf 8.2), dan bent u na bedrijfsbeëindiging zelf verantwoordelijk voor uw inkomen. Als dan het inkomen van u en uw partner onder het voor u geldende sociale minimum uitkomt, dan kunt u bij de gemeente een beroep doen op een bijstandsuitkering (WWB: Wet werk en bijstand).

Voor een mogelijke WWB-uitkering geldt dat zowel u als uw partner als werkzoekende wordt ingeschreven bij UWV WERKbedrijf.

8.2 Oudere gewezen zelfstandigen

Zelfstandigen van 55 jaar en ouder die hun bedrijf beëindigen omdat de inkomsten daaruit onvoldoende zijn, kunnen een loaz-uitkering aanvragen. De loaz-uitkering is gelijk aan de bijstandsnorm. Belangrijk voordeel ten opzichte van een WWB-uitkering is dat mogelijk aanwezig eigen vermogen tot een bedrag van € 120.408 (2010) niet meetelt. Ligt uw vermogen hoger dan € 120.408, dan wordt de loaz-uitkering gekort met 4% van het hogere vermogen. De korting vindt op jaarbasis plaats. Voor de vaststelling van de hoogte van uw vermogen gelden aparte regels.

Heeft u een pensioentekort, dan telt niet uw volledige vermogen mee. Een bedrag tot maximaal € 114.478 (2010) wordt buiten beschouwing gelaten als aanvullende pensioenvoorziening. Kijk voor meer informatie hierover op www.socialezekerheid.nl.

Bij het bepalen van de hoogte van de uitkering telt het inkomen van uw partner wel mee. De uitkering kan doorlopen tot u 65 jaar wordt.

Om een beroep te kunnen doen op de loaz (Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen), moet u aan de volgende voorwaarden voldoen:

- Uw bedrijf heeft minimaal 3 jaar bestaan. In de 7 jaar daarvoor was u óf in loondienst, óf had u een eigen bedrijf.
- U werkte minimaal 1225 uur per jaar in het eigen bedrijf.
- Uw inkomsten uit of in verband met arbeid waren de afgelopen 3 jaar lager dan € 20.335 (bruto) per jaar (het normbedrag van het minimuminkomen van een zelfstandige).
- U verwacht dat het inkomen de komende jaren niet boven € 20.610 uitkomt.
- U heeft de loaz-uitkering aangevraagd voordat u met het bedrijf bent gestopt.
- U schrijft zich als werkzoekende in bij UWV WERKbedrijf.

U hoeft geen aparte verzekering voor de loaz af te sluiten. Voldoet u aan de bovenstaande voorwaarden, dan ontvangt u een uitkering nadat u het bedrijf heeft beëindigd.

Meer informatie over de loaz kunt u krijgen bij de Sociale dienst in uw gemeente. U kunt hier ook een loaz-uitkering aanvragen.

8.3 Uw inkomen na uw pensionering

Er zijn verschillende voorzieningen voor een financieel onbezorgde oude dag. Bijvoorbeeld de AOW: een basisverzekering voor iedereen die in Nederland woont. Als ondernemer kunt u ook gebruikmaken van de Fiscale Oudedagsreserve (FOR). Verder kunt u bepaalde verzekeringen afsluiten voor een hoger inkomen na uw pensionering, of sparen of beleggen. Tot slot kunt u ook kijken naar de uitgavenkant van de begroting. Neem bijvoorbeeld uw eigen huis: als de hypotheek (grotendeels) is afgelost tegen de tijd dat u stopt met werken, heeft u lagere woonlasten en dus een ruimer inkomen.

AOW: de basisverzekering voor het pensioen

De basisverzekering voor uw pensioen is de Algemene Ouderdomswet (AOW). Iedereen die in Nederland woont of werkt, is hiervoor automatisch verzekerd. Ook geen inkomen heeft, bouwt u AOW op.

Als u een aantal jaren niet in Nederland heeft gewoond of gewerkt, loopt u het risico dat u later geen volledige AOW ontvangt. Voor ieder jaar dat u tussen uw 15e en 65e in het buitenland verblijft, wordt uw AOW-uitkering met 2% gekort. Om dit tekort tegen te gaan, kunt u zich vrijwillig verzekeren of de verloren jaren inkopen. Meer informatie kunt u krijgen bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB) op www.svb.nl.

Vanaf de eerste dag van de maand waarin u 65 jaar wordt, ontvangt u AOW. De hoogte van de AOW wordt afgeleid van het minimumloon. Een alleenstaande 65-plusser ontvangt 70% van het minimumloon; een gehuwde 50%. Kijk voor de exacte bedragen op www.svb.nl.

Gehuwden en samenwonenden met een partner jonger dan 65 jaar kunnen in aanmerking komen voor een partnertoeslag. Deze bedraagt 50% van het minimumloon. Voorwaarde is dat de partner geen of onvoldoende inkomen heeft.

In 2015 gaat de partnertoeslag verdwijnen. Dit heeft vooral gevolgen voor (echt)paren waarbij de oudste partner alleenverdiener is. Wanneer deze in of na 2015 65 jaar wordt, ontvangt hij of zij uitsluitend AOW voor zichzelf. Er bestaat dan geen recht meer op een toeslag voor de partner zonder eigen inkomsten. Pas als deze ook 65 jaar wordt, krijgt hij of zij zelf AOW.

Vooruitlopend op de wijziging in 2015, wordt de partnertoeslag in 2011 met 6% verlaagd. Wordt u in 2011 65 jaar en is uw partner jonger dan 55 jaar, dan heeft u al geen recht op partnertoeslag.

Een deel van de winst reserveren voor later: de FOR

Als ondernemer kunt u sparen voor uw pensioen via de Fiscale Oudedagsreserve (FOR). Ieder jaar kunt u een bepaald percentage van uw winst reserveren voor uw pensioen (een maximum percentage en een maximaal bedrag). U betaalt dan nu minder belasting. De oudedagsreserve is namelijk uitstel van betaling van belasting. De belasting over de oudedagsreserve wordt later alsnog aan u berekend. Het is dus geen vrijstelling in de zin van aftrekpost, het is uitstel van belasting.

Om gebruik te kunnen maken van de FOR moet u aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De winst uit onderneming is positief.
- U bent niet ouder dan 65 jaar.
- U werkt minimaal 1225 uur per jaar in uw bedrijf. Als u naast de onderneming nog een baan heeft bij een werkgever, moet u meer dan 50% van het totale aantal gewerkte uren in uw bedrijf werken (urencriterium). Dit laatste geldt niet als u korter dan 5 jaar in uw bedrijf werkt.

Een andere mogelijkheid is dat u een lijfrente koopt voor het bedrag van de FOR. U kunt de kosten van de lijfrente dan van de inkomstenbelasting aftrekken. Op het moment dat u de lijfrente - meestal maandelijks - laat uitkeren, betaalt u over de uitkering belasting. Aangezien u na uw 65e in een lager belastingtarief valt, betaalt u er dus minder belasting over dan wanneer u het geld niet had toegevoegd aan de FOR.

Meer informatie over de Fiscale Oudedagsreserve (FOR) kunt u krijgen bij de Belastingdienst (tel. 0800 – 0543 of www.belastingdienst.nl).

Particuliere pensioenverzekering, sparen of beleggen

De AOW is een inkomen op het minimumniveau. Als u net begint met uw bedrijf, is het vrijwel onmogelijk om te bepalen welk bedrag u jaarlijks kunt toevoegen aan de FOR. Dat kan de hoogte van uw inkomen na uw pensionering erg onzeker maken. Maar aan de andere kant komt u niet meteen geld te kort als u na uw pensionering een lager inkomen heeft. Een tekort heeft u pas als u te weinig inkomen heeft om van rond te kunnen komen. Hoeveel geld daarvoor nodig is, hangt af van uw wensen. Wilt u veel gaan reizen na uw pensionering of blijft u thuis in uw eigen tuin? Gaat u vaker uit eten, wilt u een vakantiehuisje of gaat u juist kleiner wonen? Vaak veranderen ook de uitgaven als u stopt met werken. Als u een eigen huis heeft, is de kans groot dat de hypotheek is afgelost rond het moment dat u stopt met werken. Misschien ruilt u uw auto in voor een kleinere, omdat u minder vaak en minder ver hoeft te reizen.

Aan de hand van de volgende vragen kunt u nagaan of u eventueel een tekort heeft na uw pensionering:

- Hoeveel heeft u maandelijks nodig om rond te komen? Zet daarvoor al uw verwachte uitgaven op een rij, van vaste lasten tot gewenste vakantie-en vrijetijdsuitgaven. Zie paragraaf 1.3 voor een overzicht van alle uitgavenposten.
- Hoeveel inkomsten leveren de AOW en de FOR op?
- Heeft uw partner inkomsten?
- Heeft u spaargeld dat na uw pensionering kunt gebruiken?
- Is uw hypotheek afbetaald op het moment dat u met pensioen gaat?
- Neemt uw vermogen toe door een erfenis?

Er bestaan allerlei mogelijkheden om uw inkomen na uw pensionering aan te vullen.

U kunt bijvoorbeeld een lijfrenteverzekering afsluiten, zoals een oudedagslijfrente of tijdelijke oudedagslijfrente. U betaalt dan jaarlijks een bedrag aan een verzekeringsmaatschappij. Op een moment dat u vooraf kiest, wordt het bedrag omgezet in een lijfrente. Elke maand ontvangt u een vast deel van het bedrag dat u gespaard heeft. Voor lijfrentes gelden allerlei speciale fiscale regels.

Een tweede mogelijkheid is een bankspaarrekening afsluiten. Dit is een speciale, geblokkeerde spaarrekening. Heeft u een pensioentekort, dan kunt u jaarlijks geld storten op deze rekening. U betaalt over dit

spaartegoed geen vermogensbelasting in box 3. Vanaf uw 65ste laat u jaarlijks een bedrag van deze spaarrekening uitkeren. De uitkering van het totale spaartegoed moet minimaal over 20 jaar verdeeld worden. De fiscale voorwaarden en voordelen zijn vergelijkbaar met die van lijfrenteverzekeringen.

Tot slot kunt u zelf sparen of beleggen.

Alle mogelijkheden hebben verschillende fiscale kenmerken. Laat u zich daarom goed informeren voordat u kiest voor een bepaalde mogelijkheid. Hulp kunt u daarbij krijgen van uw verzekeraar of financieel adviseur. Of kijk op www.nibud.nl > 'vermogen'.

Links naar handige websites

Belangenbehartigers van zelfstandigen

- www.zzp-nederland.nl: belangengroep voor alle zelfstandigen zonder personeel
- www.pzo.nl: platform voor zelfstandig ondernemers
- www.fnvzelfstandigen.nl: onderdeel van de vakbond FNV
- www.fnvzzp.nl: onderdeel van de vakbond FNV
- www.cnvzelfstandigen.nl: onderdeel van de vakbond CNV
- www.vzzp.nl: vereniging van zelfstandig zonder personeel
- www.dezaak.nl: kennisnetwerk voor ondernemers

Geldzaken op een rij

- www.nibud.nl: Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting, voorlichting over de financiën van huishoudens
- www.berekenuwrecht.nl: rekenmodule die inzichtelijk maakt op welke inkomensondersteuning u recht heeft
- www.financieelchecklist.nl: AFM en Nibud website met financiële tips op maat
- www.allesoverzekeren.nl: van Verbond van Verzekeraars voor alle vragen over verzekeringen
- www.bbz-regeling.nl: gedetailleerde actuele inhoudelijke informatie over het Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen

Informatie en begeleiding van zelfstandigen

- www.kvk.nl: Kamer van Koophandel
- www.imk.nl: instituut voor midden-en kleinbedrijf

Microkredieten

- www.eigenbaas.nl: van Microfinanciering Nederland met alle informatie over microfinancieringen
- www.qredits.nl: van Stichting Microkrediet Nederland over verstrekking van microkredieten

Regelgeving voor zelfstandigen

- www.antwoordvoorbedrijven.nl: overheidssite over regels, subsidies en vergunningen
- www.ondernemersregelingen.nl: van het IMK, over ondernemersregelingen voor midden-en kleinbedrijf
- www.belastingdienst.nl: van de Belastingdienst

Schulden & schuldhulpverlening

- www.nvbk.eu: Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet, voor informatie en hulp bij schulden
- www.schuldsanering.nl: van Zuidweg&Partners, over schuldsanering voor ondernemers
- www.zelfjeschuldenregelen.nl: Nibud website om zelf grip te krijgen op je schulden

Over de makers van dit boek

Kamer van Koophandel

De Kamer van Koophandel registreert in het handelsregister elke onderneming die zich in Nederland vestigt. Het handelsregister zorgt hiermee voor een actueel en transparant overzicht van het bedrijfsleven in Nederland.

Daarnaast geeft de KvK voorlichting aan beginnende ondernemers, informeert ze bestaande bedrijven en stimuleert de KvK de economie met het initiëren en coördineren van (regionale) projecten. Op deze wijze stimuleert de KvK succesvol ondernemerschap in Nederland.

>> www.kvk.nl

Het Nibud

Het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud) is een onafhankelijke stichting die tot doel heeft particuliere huishoudens inzicht te laten verkrijgen in hun inkomsten en uitgaven, en vaardigheid in het planmatig omgaan met geld. Het Nibud probeert dit doel te bereiken door rechtstreeks voorlichting te geven, zowel via de massamedia als via eigen publicaties over diverse budgetonderwerpen, zoals kostgeld, alimentatie en omgaan met studiefinanciering. Ook worden telefonische adviezen gegeven.

Daarnaast wil het Nibud hetzelfde doel bereiken via 'de eerste lijn', die bestaat uit personen die zich beroepsmatig bezighouden met vormen van financiële advisering en voorlichting. Tot de eerste lijn behoren dus functionarissen uit zowel de maatschappelijke hulp- en dienstverlening als het financieel bedrijfsleven, en sectoren van het onderwijs. Het Nibud ondersteunt deze groepen met eigen publicaties (Budgethandboek, Prijzengids, Rekenprogramma's Nibud / StimulanSZ) en door deskundigheidsbevordering in de vorm van opleidingen en trainingen.

Bij dit alles gaat het Nibud uit van een standaardmethode van begroten en een op empirisch wetenschappelijk onderzoek gebaseerde reeks voorbeeldbegrotingen met referentiecijfers voor een groot aantal typen huishoudens. Deze referentiecijfers zijn een hulpmiddel voor de adviseur en de geadviseerde. Ze hebben nimmer een normatief karakter. Het Nibud stelt de keuzevrijheid en de eigen verantwoordelijkheid van de huishoudens voorop.

>> www.nibud.nl

Zuidweg & Partners

Zuidweg & Partners is sinds 1994 gespecialiseerd in schuldhulpverlening aan ondernemers en ex-ondernemers en is landelijk werkzaam.

>> www.schuldsanering.nl

Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud)
Postbus 19250
3501 DG Utrecht

Deze uitgave is tot stand gekomen in
samenwerking met:

Ministerie van Economische Zaken
Kamer van Koophandel Nederland
Zuidweg & Partners

© Rijksoverheid | Februari 2010 | 10OI02

Vormgeving en productie: vijfkeerblauw.nl

Ministerie van Economische Zaken

